

Věc: Oponentní posudek na diplomovou práci **Juraje Vronky** v atelieru **Josefa Mádra a Štěpána Tomše** na FA ČVUT v Praze, téma „**Centrum duševního zdraví Praha 11**“

Úvodem mi dovoluje vyjádřit obavu vycházející nejen z mého dlouhodobého pozorování duševního stavu společnosti, ale také z faktů uvedených v analytické části Jurajovy práce, totiž že počet Center duševního zdraví se má v budoucích šesti letech zvýšit o více než 60 %. To je pro mě alarmující nejen z pozice člověka v častých případech z blízka sledujícího postupnou proměnu pracovníka Centra v jeho klienta, počet blízkých či vzdálenějších osob vyžadujících tuto péči, ale i jako pro architekta stojícího před novou formou zadání, i když zatím jen v roli oponenta.

Docházím k předběžnému závěru, že v takovémto počtu by mělo jít buď o adaptaci stávajících staveb v historických i širších centrech měst často marně hledající své nové využití, nebo o novostavby velmi jednoduché, provozně jasné, ekonomicky nepřilíš náročné a takřka archetypální, pochopitelné pro okolí, a především pro jejich uživatele. V opačném případě mám pocit, že jako nepřilíš bohatá společnost dobrovolně strkáme hlavu katovi do oprátky.

Diplomant si pro svůj záměr vybral parcelu sobě dobře známou, obden vídanou, dobře napojenou na městskou hromadnou dopravu, hlavně však prázdnou a provizorně používanou jako parkoviště. Navíc správně v oblasti, kde takovéto zařízení spádově opravdu chybí a mohlo by vhodně doplnit síť stávajících sociálních služeb, vzdělávacích i zdravotnických zařízení. Hrdě říká ano, jsme tu i my a netřeba nás vyčleňovat za městské hradby. Cézura v zástavbě na hraně parku této městské části po něčem takovém přímo volá.

Formu návrhu se lze snažit pochopit ve dvou rovinách nazírání na architektonický výkres. Půdorysná forma výseče mezikruží se středem v teprve studii prověřované a zatím tedy nerealizované kruhové fontáně s amfiteátreem má možná v ortogonální zástavbě příjemně provokativní stopu, ale zatím je chimérou navazující na dosud neexistující kvality v území, možná ne nepodobnou některým psychickým rozpožením návštěvníků Centra. Aby ta budoucí parková kružnice měla sílu formovat okolní objekty, musela by mít opravdu nevšední kvalitu, ale zatím nemá. Milé je však gesto jakési otevřené náruče vítající příchozí pod svou přetaženou střechu. Druhou rovinou je pak příčný řez možná nevědomky navazující na sousední enormní a nedokončené landartové přesuny zemin Magdaleny Jetelové z 80. let, to množství potřebné navezené hlíny pro efekt domu v terénním zlomu je mastodontální a rozorání Magdaleniina brdku pro tento účel mi přijde jako nedozírná škoda. Šikmý průchod hmotou díky venkovnímu zastřešenému schodišti je sice velmi efektní, ale bohužel jedinou cestou, jak se dostat v rámci domu z jednoho podlaží do druhého. Cením si snahy udělat dům ze strany parku jednopodlažní a vstřícný, od sídliště vyšší a s pevným soklem, zároveň však přemýšlím, jestli mají takový přínos za cenu tak gigantických terénních úprav. Vžívám-li se do pocitů jemně nestabilního klienta vstupujícího do přízemního domu, vyčkávajícího v čekárně a pak se ocitnuvšího v terapeutické místnosti v druhém patře, aniž bych překonal schod, musím jemně znejistět.

Mám radost, že Juraj nakombinoval funkční náplň domu s kavárnou, obchody a službami, ať už to bylo zjištěné, neboť samotné Centrum by mu celé mezikruží nevyplnilo, nebo záměrně ve snaze místo obohatit i o jiné provozy, a tak vytvořit oboustranně fungující městský parter. Pronajímatelné obchodní jednotky a s parkem propojená kavárna nejen že fungování instituce nijak neruší a nepřekáží, dokáží však k domu přilákat i další zájemce, klienty centra nenuceně vtáhnout do běžného života, a hlavně svým komerčním využitím pomoci na celý provoz domu vydělat, i když asi jen zlomkem nákladů. Hledat alespoň jakousi ekonomickou vyváženost bude v zadáních tohoto typu velkou a potřebnou výzvou.

K provozu samotného Centra budu přistupovat po špičkách. Nejsem si jistý dvěma nestřeženými vstupy v koncích zahnuté chodby, čekal bych možná nějakou centrální recepci a jemnou kontrolu nad příchozími i odchodzími. Prostorově velkorysé čekárny jsou velmi dobře členěny na společenější část se

sezením v chodbě a na intimnější zálivy pro introvertnější návštěvníky, každému podle jeho gusta. Členění terapeutických a společenských místností, kanceláří i prostorů zaměstnanců nevykazuje zásadní provozní nedostatky. Co mě ale mrzí je fakt, že krom dostředného dělení půdorysu jako by spolu obě podlaží vůbec nekomunikovala, a to jak absencí vnitřního schodiště, kdy obíhání domu a vstup do dílen a komunitní místnosti z deštěm omývaného chodníku je za trest, tak umístěním hygienických jader způsobem, z kterého trubkaři radost nemívají. Přitom vzájemná komunikace je dle mého základním principem práce mezi terapeutem a duševně nemocným, jak má tedy probíhat v domě, kde mezi sebou nemluví jednotlivá patra? A ano, vím, že řešení fasád plným prosklením je teď populární a není moc co řešit. Možná bych mu i rozuměl v sanatoriu, které si na svůj provoz vydělá a uklízečka myjící okna může v pátek ukončit svou práci na začátku chodby a v pondělí začít zase na jejím konci, stejně jako zahradník starající se o zelenou střechu bez dalšího využití i o bezprostřední okolí domu, to však není případ tohoto provozu. Stejně tak klient obtížně opouštějící vlastní svět svých čtyř stěn možná potají očekává něco jemu mnohem důvěrnějšího a známějšího, než zkoušky nástrahami domu.

Juraji, nedejte se odradit možná až přemrštěnou kritikou a postřehy někoho, kdo Vaší práci vidí poprvé a neprošel s Vámi myšlenkovým procesem vedoucím k jejímu dokončení. Vyberte si z ní pro Vás podstatné momenty a ostatní se pokuste vyargumentovat, vysvětlit hodnotící komisi, jak jste o celém principu fungování Centra pro duševní zdraví přemýšlel a jak se já na první dobrou mýlím. Hodnotím známkou C a doufám, že to vytáhnete blíž k začátku abecedy.

MgA. Viktor Vlach
e: viktorvlach@viktorvlach.cz
m: 732 498 861